

USPJEŠNE VODICE: Stručno-poslovni skup o vodama ispunio očekivanja organizatora i sudionika!

U Vodicama je u nedjelju završio stručni skup pod nazivom "Aktualna problematika u vodoopskrbi i odvodnji" gdje je preko 650 okupljenih sudionika tijekom četiri dana slušalo aktualne teme i poruke iz vodoopskrbe, odvodnje te pročišćavanja otpadnih voda. Između ostalog, govorilo se i o ekonomsko-pravnim aspektima poslovanja javnih poduzeća, kao i o provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Nakon četiri godine sektor se ponovno okuplja u Vodicama, te sumiramo prve rezultate u provedbi EU projekata, istaknuli su na otvaranju predstavnici Udruge HGVIK koja već više od dva desetljeća uspješno organizira ovaj stručno-poslovni skup. Državni tajnik u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike dr.sc. Mario Šiljeg podsjetio je kako Hrvatska, za usklađivanje s europskom direktivom o kakvoći vode namijenjenoj ljudskoj potrošnji i direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda treba do 2023. godine uložiti 3,7 mlrd. EUR u unaprjeđenje sustava javne opskrbe vode i pročišćavanje otpadnih voda. Zemlja partner u projektu je Češka Republika, čiji je veleposlanik Vladimir Zavzal istaknuo kako mu je drago što se nastavlja suradnja na stručnim skupovima, a to traje preko deset godina. Ovaj skup je prilika za našu razmjenu iskustava na području vodovoda i pročišćavanja voda, rekao je Zavzal, te izrazio nadu da će razne tvrtke u sektoru pronaći partnere te kako bi se nastavila uspješna suradnja naše dvije zemlje, zaključio je češki ambasador. Sukladno navedenom, na skupu je potpisan Memorandum o suradnji između sektorskih udruga, hrvatskog HGVIK-a i SOVAK-a iz Češke.

HGVIK I JUKIĆ ZADOVOLJNI ODAZIVOM I STRUKTUROM: Rekordnih 650 sudionika

Ovogodišnje 21. izdanje "Aktualne problematike" zabilježilo je rekordan broj prijave, njih čak 650 što pokazuje kako grupacija obrađuje zanimljive teme, koje su povezane s događanjima u sektoru, ali da se bavimo mnogobrojnim investicijama koje tek slijede. Moramo biti zadovoljni jer s godinama interes za stručni skup ne opada, istaknuo je u Vodicama Ivan Jukić, predsjednik Udruge HGVIK-a. Na ovakvim događanjima imamo mogućnost za intenzivnu razmjenu mišljenja, iskustava, aktualnih događanja, ali i za usuglašavanje zajedničkih stavova naših članica, kazao je Jukić dodavši kako neke članice, poput Rijeke i Splita pripremaju velike infrastrukturne projekte koji vrijede preko milijardu KN, pa će iskustva drugih članica biti vrlo dragocjena. U Vodicama su se također okupili brojni izvođači radova, dobavljači opreme i novih tehnologija stoga se skup profilirao kao svojevrsna platforma za pripremu poslova, zaključio je predsjednik Udruge i direktor osječkog Vodovoda koji je uputio zahvalu agenciji Revelin koja je uložila velike napore kako bi se zadržala organizacija na visokoj razini.

ĐUROKOVIĆ NAJAVIO NIZ AKTIVNOSTI HRVATSKIH VODA: 2018. godina je ključna za realizaciju projekata

U ovom programskom razdoblju imamo na raspolaganju 1,2 mlrd. EUR, stoga sam uvjeren kako ćemo uspješno nastaviti korištenje EU sredstava, zajedno s Ministarstvom zaštite okoliša i energetike. Vrlo je važno dodatno se posvetiti ovom razdoblju u kojemu imamo mogućnost raspolaganja s još više sredstava, istaknuo je generalni direktor Hrvatskih voda Zoran Đuroković. Na području vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, u Hrvatskoj su u tijeku brojne aktivnosti, pripreme i provedbe velikog broja investicija s ciljem značajnijeg povećanja sektorskog standarda, kazao je Đuroković te nadodao kako će sljedeća godina biti jedna od onih u kojima se mjere pokazatelji Republike Hrvatske te stoga moramo biti posebno pažljivi. Hrvatske vode će uložiti potrebne napore za pripremu dokumentacije za projekte pa sljedeće godine očekujemo čak 150 nabava. Generalni direktor Hrvatskih voda najavio je skorbu objavu plana aktivnosti, odnosno planiranih natječaja, kako bi se potencijalni ponuditelji mogli pravovremeno pripremiti za projekte.

JAVNA NABAVA: Nejasne odredbe o ekonomski najpovoljnijim ponudama!

Praktična iskustva u pripremi natječajne dokumentacije te usklađenost iste s operativnim provođenjem projekata bila je tema glavne panel rasprave, koja je privukla zapažen interes sudionika skupa u Vodicama. Novi sustav bodovanja prema kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude u primjeni je od 1. srpnja, no na terenu se događaju poteškoće u provedbi, a kao glavni razlog označavaju se kvalitativni kriteriji te još uvijek dominantna upotreba najniže cijene kao odlučujućeg čimbenika. Istaknut je problem neusklađenosti javne nabave s fidic ugovorima, ali i rušenje natječaja zbog prekapacitiranosti izvođača, što trenutni propisi ne reguliraju.

MINISTARSTVO UPOZORILO: Važno je realizirati planirane projekte, inače ostajemo bez EU sredstava

Na pitanje o usklađivanju s EU direktivama i stanju izgrađenosti UPOV-a, pomoćnica ministra Elizabeta Kos iz MZOE istaknula je kako se obaveze prema EU moraju izvršiti u zadanim rokovima. Projekti moraju biti započeti uz priložene akcijske planove kao dokaz, a ukoliko provedba projekata ne počne do zadanog roka, nećemo moći dobiti sredstva iz EU, dok će nam ostati obaveze koje ćemo morati samostalno financirati. Kos je istaknula tri ključne godine do kada se moraju pokrenuti projekti: do 2018. RH je obavezna pokrenuti projekte za 47 aglomeracija, što je već ispunjeno. Od 26 aglomeracija za koje projekti trebaju započeti do 2020., još samo 2

nisu u postupku. Veliki izazov je 2023. godina, kada nas čekaju rokovi za ukupno 208 projekata, od čega za njih 118 još nije počela provedba. U dijelu rasprave o korištenju EU fondova govorilo se o temi financiranja projekata oborinske odvodnje iz EU izvora, koji su do sada bili u sjeni ulaganja u vodoopskrbu i kanalizaciju. Nažalost, oborinska odvodnja ne može se financirati kroz operativni program Konkurentnost i kohezija. Potrebe oborinske odvodnje su velike, posebno u urbanim sredinama gdje urbanizaciju nije pratila odgovarajuća infrastruktura. Nadamo da će u novom programskom razdoblju naći sredstva i za rješavanje ovog važnog pitanja, zaključila je pomoćnica ministra Kos.

GUBICI I REKONSTRUKCIJA MREŽE: U 2018. bit će dostupno 100 mil. KN!

Prosječni gubici u vodoopskrbnoj mreži trenutno iznose 49 % zahvaćene vode, s trendom povećanja. U nekim sredinama ta brojka je daleko veća, čak i do 70 % vode ne stigne do krajnjih korisnika, a kao glavni uzrok navodi se dotrajalost mreže. S govornice u Vodicama najavljeno je ulaganje u projekte rekonstrukcije mreže, što je sektor dosada isticao kao nedostatak prethodnih modela financiranja vodoopskrbe. Radi se o 100 mil. KN namjenskih sredstava u idućoj godini. Prema OP Konkurentnost i kohezija, ulaganje u rekonstrukciju je prihvatljiv trošak, no druga je stvar što su se u RH većinom pripremali projekti javne odvodnje. Mario Obrdalj iz Hrvatskih voda rekao je da su 4 mjeseca Hrvatske vode radile na programu za smanjenje gubitaka, vezanom uz model naplate naknade za korištenje zahvaćene vode. Ovo je tek početak, rekao je Obrdalj jer je potreban cijeli paket mjera u 10-godišnjem periodu od ukupno 2 mlrd. KN. Ovih 100 mil. KN rasporedit ćemo za soft mjere, odnosno ugradnju mjerača protoka, regulacije tlaka, izradu hidrauličkih modela itd., zaključio je Obrdalj. Uzimajući u obzir prosječne vrijednosti gubitaka, može se zaključiti kako još postoji mnogo mogućnosti za racionalnije gospodarenje vodama, no treba istaknuti da sustav nije spreman za naplatu po zahvaćenoj količini, što je bila obveza koju smo preuzeli prema EU.

MEĐUNARODNA RJEŠENJA IZ IZRAELA: 85% otpadne vode koristi se u poljoprivredi!

Između brojnih međunarodnih sudionika treba izdvojiti zanimljivu prezentaciju Zohara Bahara iz tvrtke Mekorot (u prijevodu "Izvori"), izraelske nacionalne vodne agencije, koja vodom za piće opskrbljuje 90% stanovništva i upravlja vodoopskrbnom mrežom. Geografske specifičnosti uzrok su jedinstvenog sustava izraelske vodoopskrbe, koji uključuje opskrbu desaliniziranim vodom, bočatom vodom kao i vodom iz podzemnih izvora. Sustav pročišćavanja također je na visokoj razini te uključuje upotrebu 85 % otpadnih voda u navodnjavanju poljoprivrednih površina. Pročišćena voda skuplja se u akumulacijama, od kojih je najveća Shaftan, gdje se godišnje 140 mil. m³ otpadne vode iz gusto naseljene centralne regije nakon pročišćavanja koristi u proizvodnji hrane. Poljoprivredna proizvodnja u pustinjskom i polupustinjskom prostoru te visok stupanj učinkovitosti rezultat su upotrebe različitih naprednih metoda i tehnologija te visokog stupnja R&D-a uz evidentan konsenzus akademske, političke i gospodarske zajednice.

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE: Vodovod Karlovac provodi sustavne edukacije djece

Želimo educirati najmlađe o toku vode u opskrbnom lancu, jer se na taj način podiže svijest o racionalnoj potrošnji i niz drugih socijalno osjetljivih benefita, istaknuo je Zdravko Eremić iz Vodovoda Karlovac koji provodi sustavnu edukaciju školske djece od 6. do 8. razreda osnovne škole. U cjelodnevnom obilasku vodno-komunalnih objekata, djeca imaju priliku upoznati se s našim glavnim djelatnostima u području vodoopskrbe i odvodnje ali i upoznati se radom pročišćavača otpadnih voda. Posjete se odvijaju utorkom i četvrtkom, a kroz gotovo 3 mjeseca, sve karlovačke škole prođu kroz edukaciju. Navedena dobra praksa iz Karlovca ocijenjena je od strane sudionika vrlo dobrim primjerom društveno odgovornog poslovanja, a na sličnim skupovima u Europi redovito se dodjeljuju priznanja sektorskim tvrtkama u sličnim kategorijama.

NEUSKLAĐENI PROPISI: Zbrinjavanje mulja je u nekim slučajevima nelegalno!

Pojedini sektorski propisi su neusklađeni pa čak i kontradiktorni. Stoga je Dražen Vouk s Građevinskog fakulteta u Zagrebu postavio provokativno pitanje na početku svoga izlaganja: "Zbrinjava li se mulj u RH na legalan način?". Vouk je dao presjek stanja zakonskih propisa koji reguliraju tu djelatnost, ističući da se još uvijek potiče neodržive načine zbrinjavanja, poput odlaganja koje od 2019. više neće biti moguće. Postoje i problemi s dozvolama za obavljanje aktivnosti jer propisi zabranjuju da javni isporučitelj vodnih usluga obavlja drugu djelatnost osim vodoopskrbe i odvodnje. Mulj se prema Planu gospodarenja otpadom tretira kao otpad, koji njegovi proizvođači nisu u mogućnosti zbrinuti. Što se tiče zbrinjavanja na poljoprivrednim površinama, propisi su restriktivni i kontradiktorni, stoga kao mogućnost ostaje samo zbrinjavanje na poljoprivrednim površinama za proizvodnju cvijeća i kultura za energetske uporabu. Jedna od mogućnosti je i spaljivanje, iako nije riješeno zbrinjavanje pepela, ne postoje spalionice i nema jamstva za financijsku održivost. Mogućnost je svakako izvoz

izvan Hrvatske, što se već provodi u nekim slučajevima, no to nije trajno rješenje jer već postoje indicije da bi moglo doći do zabrane prijevoza otpada između europskih zemalja.

VRLO KRITIČKI, ALI U KULOARIMA: Rasprave o demografiji, Slavoniji, natječajima i kadrovskim pitanjima...

Već tradicionalno, sudionici četverodnevno druženje koriste za mnogobrojne neformalne razgovore i komentare stanja u sektoru. Dojam je kako su organizatori ispunili program nizom stručnih radova i prezentacija, ali je izostao veći interes operative za predavanja. Konferencija je poslužila kao dobra platforma za razmjenu međusobnih stavova glavnih sektorskih protagonista, tako su istaknuti ozbiljni nedostaci u praćenju i analizama demografske statistike, što dodatno komplicira pripremu infrastrukturnih projekata. Iseljavanje stanovništva, primjerice u Slavoniji te doslovno pražnjenje nekih područja povlači za sobom pitanje budućih kapaciteta UPOV-a te njihove financijske održivosti. Sudionici su vrlo žustro, ali neformalno kroz druženja raspravljali o zakonskim propisima u pripremi, posebice o najavama naplate vodne naknade po zahvaćenoj količini, što je kasnije tijekom skupa i službeno pojašnjeno. Dio sudionika skrenuo je pažnju na duge natječajne procedure, ponekad na nekonzistentne uvjete te nerazumljive kriterije u javnoj nabavi. Iskusni sektorski stručnjaci upozoravaju na "mini sušu" oko sklapanja ugovora, što se već odrazilo na aktivnosti i knjige narudžbi građevinskog sektora. Nemamo posla godinu dana, a prvi početak radova očekuje se tek na proljeće 2018., moglo se čuti od pojedinih izvođača u Vodicama. Sektorski protagonisti su s puno zanimanja komentirali inicijative, agilnost i pristup projekatata, kadrovska pitanja u državnim tijelima nadležnim za vodoopskrbu i odvodnju, spomenuta je i svojevrсна kompenzacija Slavoniji. Prevladava zaključak kako većina tvrtki i pojedinaca i dalje priželjkuje stabilne kadrovske trendove te postojanu i proaktivnu državnu politiku u vodno-komunalnom sektoru.